

Nota Jeugd 2018 Edam-Volendam

Inhoud

Voorwoord	2
1. Inleiding	3
Kaders en ambities	4
Leeswijzer	6
2. Terugblik en ontwikkelingen	7
Nota positief jeugdbeleid 2013-2016	7
Ontwikkelingen Jeugdzorg	7
Jeugd in armoede	8
Integrale Kindcentra	8
Aandachtspunten	9
3. Gezond en veilig	11
Inleiding	11
Ambitie	12
Doelstellingen	12
4. Kansrijk en Samen	15
Inleiding	15
Ambities	16
Doelstellingen	17
5. Tot slot	20
Financiën en planning	20
Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma Jeugd	22
Bijlage 2 Evaluatie nota preventief jeugdbeleid 2013	23

Voorwoord

Aan de jeugdigen van de gemeente Edam-Volendam,

Je hebt er recht op om veilig en gezond op te groeien. Je hebt recht op een naam en op ouders of andere verzorgers die je liefde en aandacht geven. Die je goed te eten, kleren en een veilig huis geven. En die ervoor zorgen dat je naar school gaat. Want naar school moet je. Dat is je recht, maar ook je plicht. Je gaat naar school om te leren over de wereld en om te ontdekken waar jij goed in bent en wat je leuk vindt. Ook heb je recht op vrije tijd om te spelen en uit te rusten. Je hebt het recht om je mening te geven. En als er iets vervelends met je gebeurt of als je ziek wordt, heb je recht op hulp en goede verzorging.

Je ouders of verzorgers zijn hier als eerste verantwoordelijk voor. Je school, je sportclub, je muziekvereniging, hulporganisaties, de zorg en de gemeente: iedereen wil dat jij veilig en gezond kan opgroeien, kan ontdekken waar je talenten liggen en ook de kans hebt je te ontwikkelen.

Veilig en gezond

Om ervoor te zorgen dat je veilig en gezond kan opgroeien maakt de gemeente Edam-Volendam afspraken met scholen en zorg- en hulporganisaties. Een voorbeeld van een afspraak is dat alle ouders gebruik kunnen maken van opvoedondersteuning vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin. Een ander voorbeeld is dat er op school voorlichting over vuurwerk maar ook alcohol en drugs gegeven wordt. Nog een voorbeeld is dat er op alle scholen in Edam-Volendam Schoolmaatschappelijk werk is voor alle leerlingen die dat nodig hebben.

En als het thuis niet goed gaat dan is de jeugdhulp er voor jou. Via je huisarts, school, het Centrum voor Jeugd en Gezin, maar ook via je sport- of muziekclub kan je laten weten dat het niet goed gaat. De gemeente maakt met iedereen de afspraak dat zij jou verder kunnen helpen.

Kansrijk en samen

Het is ook belangrijk om je talent te ontdekken en te kunnen ontwikkelen. Met scholen maakt de gemeente afspraken over hoe we samen een zo breed mogelijk aanbod van activiteiten kunnen bieden zodat jij nieuwe dingen ervaart en je talent kan ontdekken. Het gaat om culturele creatieve activiteiten, verschillende sporten, maar ook andersoortige talenten: misschien heb je talent in het organiseren van evenementen of ben je heel goed in debatteren of presenteren.

Talentontwikkeling is de vervolgstap waarbij je de kans hebt je ontdekte talenten verder te kunnen ontwikkelen. Met scholen, sport- en muziekclubs en andere organisaties maakt de gemeente afspraken hoe we in het vrijetijd domein samen ook een zo breed mogelijk aantrekkelijk aanbod van activiteiten kunnen bieden.

Wat zijn aantrekkelijke activiteiten? Dat horen we graag van jou. Ook horen we graag van jou waar wij – gemeente, scholen, zorg en hulporganisaties, vrijetijdsclubs – meer aandacht aan moeten besteden en wat verbeterd moet worden. Alle afspraken die de gemeente maakt met de organisaties die voor jeugdigen en gezinnen werken, maken we namelijk niet voor onszelf, maar voor jou!

Vincent Tuijp
Wethouder Jeugd

1. Inleiding

Met jeugdbeleid geeft de gemeente aan wat zij belangrijk vindt voor jeugdigen en gezinnen. Met ambities en doelstellingen wordt richting gegeven aan afspraken die de gemeente maakt met uitvoerende organisaties. Het gaat om afspraken met bijvoorbeeld het onderwijs, de partners in het Centrum voor Jeugd en gezin, maar ook de voorlichter alcohol en drugspreventie of de ambtenaar van Openbare Werken die zich met speelruimte bezighoudt.

In deze nota wordt weergegeven welk programma aan activiteiten voor jeugd de gemeente Edam-Volendam de komende jaren organiseert. Met dit programma regelen we de inzet van voorzieningen voor jeugdigen en hun gezin in verschillende levensfasen, hebben we oog voor belangrijke overgangsmomenten en wordt gebouwd aan een structuur waarin sprake is van samenwerken en samenhang.

Voorzieningen

In het leven zijn mijlpalen en overgangsmomenten te benoemen. Deze komen bij iedereen voor. Een voorbeeld van een overgangsmoment is een stel dat een eerste kind krijgt, of kleuters die voor het eerst naar de basisschool gaan en 18 jarigen die uit huis gaan om te studeren in een andere stad. In elke fase van het leven zijn er andersoortige voorzieningen nodig omdat er andere vragen of behoeften zijn. In de eerste fase van het leven is de jeugdgezondheidszorg een handige voorziening om te weten of je baby goed groeit of voor advies wanneer je peuter niet wil slapen. Voor ouders met pubers kan een ouderavond over 'omgaan met pubers' heel goed van pas komen. Voor veel jeugdigen en ouders is de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs een spannende overgang.

Gemeente, scholen, hulp- en welzijnsorganisaties werken samen om jeugdigen en ouders voorafgaand of tijdens een overgangsmoment zoveel mogelijk te informeren over wat er allemaal gaat komen, zodat zij kansrijk aan de nieuwe fase kunnen beginnen. Daarnaast werken de organisaties en gemeente samen om zowel binnen de scholen als in het vrijetijd domein een kansrijke omgeving te bieden waar jeugdigen hun talenten kunnen ontdekken en de ruimte hebben om deze te ontwikkelen. In dit breed scala aan activiteiten zal ook aandacht zijn voor onderwerpen als burgerschap en samenspraak. Doel is het vergroten van het wereldbeeld van de jeugdigen en de ontwikkeling van een visie op de samenleving.

Er zijn ook situaties waar de behoefte aan ondersteuning niet opgelost kan worden door de voor iedereen toegankelijke voorzieningen en met informatie tijdens een overgangsmoment. Soms is er specifieke ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld aan jeugdigen met wie het thuis niet goed gaat omdat ouders zich in een (v)echtscheiding bevinden of jongeren die voortijdig van school gaan en langdurig thuis zijn. Hiervoor is meer specialistische kennis en handelen nodig. Op elk willekeurig moment, in allerlei denkbare situaties kan er een vraag (ondersteuningsbehoefte) ontstaan waar een antwoord (voorziening in de vorm van advies, ondersteuning of hulp) voor nodig is. Voorzieningen variëren dan ook van algemeen toegankelijke voorzieningen tot specialistische jeugdhulp.

Visie

Jeugdigen kunnen gezond en veilig opgroeien en hebben kansen om zich te ontwikkelen. Ouders zijn hierbij eerst verantwoordelijk. Jeugdigen en hun gezin worden ondersteund in hun zelfredzaamheid.

De gemeente Edam-Volendam vindt het belangrijk dat kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien en de kans hebben hun talent te ontdekken en zich te ontwikkelen. Uitgangspunt is dat ouders eerstverantwoordelijk zijn. De gemeente maakt en houdt voorzieningen toegankelijk, stimuleert

organisaties die met en voor jeugdigen werken om hun krachten te bundelen en ondersteunt jeugdigen en gezin in hun zelfredzaamheid.

De visie geeft richting aan de afspraken die de gemeente maakt met de organisaties die voor en met jeugd werken in onderwijs, zorg, veiligheid en vrije tijd. De visie geeft ook richting in het bieden van ondersteuning of toekennen van individuele voorzieningen in het kader van de jeugdwet.

Doelgroep

Dit beleid is gemaakt voor alle jeugdigen en gezinnen die inwoner zijn van de gemeenten Edam-Volendam en alle jeugdigen uit andere gemeenten die in Edam-Volendam op school zitten en om die reden van bepaalde voorzieningen in Edam-Volendam gebruik maken. Bijvoorbeeld van schoolmaatschappelijk werk. Het maakt niet uit of de jeugdige een beperking heeft of dat gezinnen een lager of hoger inkomen hebben of dat ouders of jeugdige probleemgedrag vertoont. Of jeugdigen die misschien in een totaal probleemvrij modaal gezin opgroeien. Dit jeugdbeleid is voor iedereen: alle jeugdigen doen mee.

Op peildatum 1 januari 2017 telt de gemeente Edam-Volendam 7033 jeugdigen van 0 tot en met 18 jaar. Hiervan wonen de meesten in Volendam (4592), Edam (1302) en Oosthuizen (614). Er zitten 3125 jeugdigen op de basisschool.

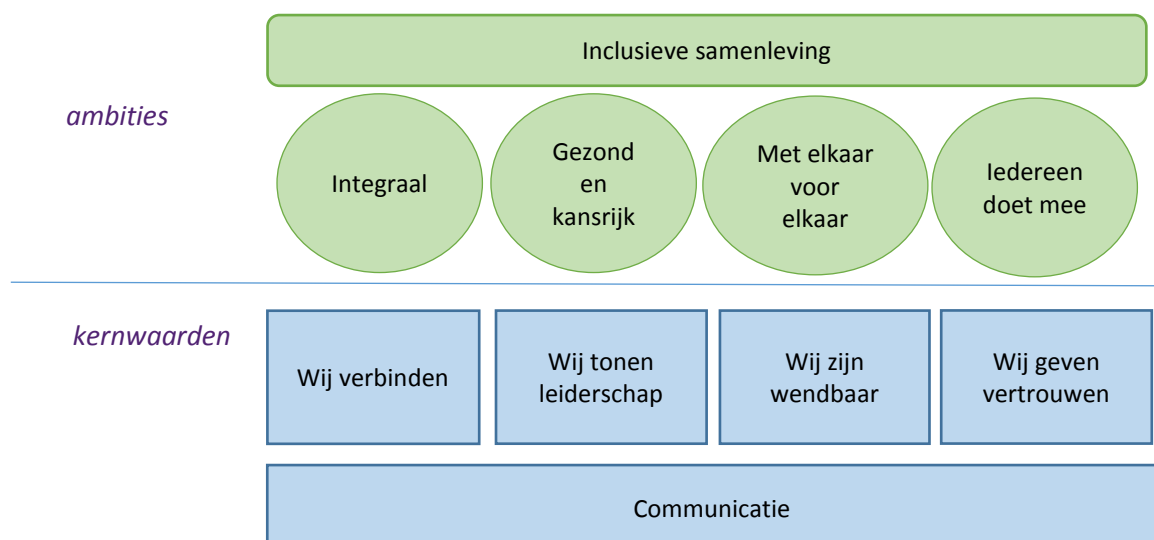
Kaders en ambities

Wettelijk en beleidskader

De gemeentelijke opgave binnen het sociaal domein is vormgegeven in de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. Voor jeugdigen zijn ook zaken geregeld in de wet Oke, wet kinderopvang, wet primair onderwijs en de wet publieke gezondheid. Aanpalend beleid voor jeugd bevindt zich in de domeinen sport, kunst & cultuur, leefstijl (volksgezondheid), onderwijs, speelruimte en armoede aanpak. In elk van deze domeinen is onlangs nieuw beleid vastgesteld in de gemeente Edam-Volendam.

Beleid sociaal domein

Beleid in het sociaal domein gaat uit van samenhang in doelen en activiteiten en het ondersteunen van de eigen kracht van de samenleving. Om de samenhang en integraliteit van al het maatschappelijk beleid te borgen is een kaderbeleid geformuleerd in de nota Sociaal Domein. De ambities, doelstellingen en kernwaarden van de gemeentelijke organisatie in dit beleid krijgen ook vorm in de andere maatschappelijk beleidsnota's.

Programma's

Voor het jeugdbeleid is een vertaalslag van bovenstaande ambities Sociaal Domein gemaakt. De omvang en diversiteit van de doelgroep jeugd en haar vraagstukken hebben geleid tot een clustering van ambities en doelstellingen in twee programma's:

1. Gezond en veilig
2. Kansrijk en samen

De programma's leiden er in gezamenlijkheid toe dat ambities voor jeugd ingevuld kunnen worden en zijn van gelijk belang. Alleen aandacht besteden aan het ene of aan het andere programma leidt tot beperkte resultaten. In de afgelopen beleidsperiode heeft de nadruk gelegen op Gezond en Veilig en hier zijn belangrijke resultaten in behaald (zie hoofdstuk 2 Terugblik). Er is minder aandacht geweest voor het vormgeven van een kansrijke leefomgeving voor de jeugd en het gesprek met de jeugd. In de komende beleidsperiode liggen de ambities voor de jeugd in beide programma's hoog.

Een voorbeeld van een succesvolle integrale aanpak waaruit gebleken is dat het van belang is dat er een kansrijke leefomgeving wordt geboden aan jeugdigen, is de aanpak tegen alcohol- en drugsgebruik onder jongeren in IJsland.

Het IJslands model

Tot een jaar of vijftien geleden waren IJslandse (jonge) tieners nog grootgebruikers van drank en softdrugs. De mogelijke gevolgen van middelengebruik op jonge leeftijd zijn: slechtere schoolprestaties, psychische problematiek, agressief of crimineel gedrag en een flinke kans op onmatig gebruik in de volwassenheid.

Uit enquêtes onder de doelgroep bleek het volgende: meer sporten, voldoende leuke activiteiten na school en ouders die weten wat je zoal uitspookt, bleken de meest beschermende factoren tegen (excessief) middelengebruik te zijn. Een aanpak werd uitgevogeld: houd jongeren bezig, voorkom verveling, zorg voor sterke betrokkenheid van ouders en veel samenwerking tussen ouders en scholen.

In Edam-Volendam zijn twee programma's gestart met een integrale aanpak in *Gezond en veilig* en *Kansrijk en samen*: LEF en Samen Beter. Een andere voorbeeld van een integrale aanpak met effect is de inzet van het specialistisch jongerenwerk in de Singelwijk.

Het programma *LEF* is gebaseerd op het IJslands model. Het doel is het alcohol- en drugsgebruik en andere verslavingsproblematiek waaronder (online) gokken, onder minderjarigen terug te dringen. Vanuit leefstijl wordt dit programma – met een pakket aan maatregelen – gecoördineerd, maar het programma is een samenwerking tussen het beleid op het gebied van leefstijl, veiligheid, sport, kunst & cultuur, onderwijs en jeugd. Belangrijke onderdelen van LEF zijn ouderbetrokkenheid en weerbaarheid tegen groepsdruk.

Het programma *Samen Beter* is een samenwerking van de scholen in Edam-Volendam met de gemeente. In de wirwar van voorlichtingsaanbod en “wereldbeeld vergrotende” activiteiten waarvan veel binnen scholen maar ook daarbuiten plaatsvindt, is de behoefte ontstaan om samen op te trekken in het ontwikkelen van een gevarieerd voorlichtings- en activiteitenaanbod. Uitgangspunten zijn: preventief, duurzaam, consequent en samen zorgdragen voor de juiste hulp bij onveilige situaties. De tot nu toe geformuleerde doelstellingen in Samen Beter komen overeen met de ambities in het jeugdbeleid.

Met de inzet van het specialistisch jongerenwerk in de Singelwijk is het aantal overlastmeldingen gedaald. Er is contact met de groep jeugdigen die de overlast veroorzaakte en er worden aansprekende activiteiten georganiseerd waar de groep aan deelneemt. De jongeren kunnen ook hun verhaal, vragen en zorgen kwijt bij de jongerenwerkers. Onderdeel van het jongerenwerk is

inzetten op burgerschap (leiderschap en eigenaarschap). De mix van preventieve activiteiten, talentontwikkeling en lichte vormen van ondersteuning wordt uitgerold over de hele gemeente. De opdrachtverstrekking en monitoring van de uitvoering van het specialistisch jongerenwerk is een samenwerking tussen jeugd, veiligheid en zorg.

Kernwaarden

Om onze ambities waar te kunnen maken, heeft het college een aantal kernwaarden omschreven. Deze kernwaarden komen terug in alles wat de gemeente onderneemt. Wij verbinden, tonen leiderschap, zijn wendbaar en geven vertrouwen. In het jeugdbeleid zijn deze kernwaarden dan ook in alles terug te vinden.

Wij verbinden

Met dit jeugdbeleid geeft de gemeente zichzelf de taak om de verbinder te zijn in het veld van voorzieningen en organisaties die voor en met jeugdigen werken. We bouwen aan een infrastructuur van samenwerking waarbij sprake is van samenhang in het activiteiten- en voorzieningenaanbod. Doel hiervan is dat organisaties elkaar weten te vinden en jeugdigen of gezin vooruit kunnen helpen, zowel richting de juiste talen ontwikkelende activiteit in het vrijetijd domein of naar jeugdhulp wanneer gesignaleerd wordt dat het niet goed gaat met de jeugdige of het gezin. Daarnaast zorgt de infrastructuur voor een totaaloverzicht van de brede variatie aan activiteiten.

Wij tonen leiderschap

Met dit jeugdbeleid tonen we leiderschap door aan te geven wat we belangrijk vinden en in de afspraken met de partners in het veld aan te geven wat we van hen verwachten als bijdrage aan de doelen die we stellen om te komen tot een veilige, gezonde en kansrijke leefomgeving voor onze jeugd. Ieder gezin, iedere school, huisarts, hulp- of welzijnsorganisatie en vrijetijdsclub heeft zijn eigen verantwoordelijkheid en visie op wat van belang is voor jeugd. Wij letten erop dat de aandacht van de organisaties voor de rechten van de jeugd om veilig, gezond en kansrijk op te kunnen groeien, niet uit het oog verloren raakt.

Wij zijn wendbaar

Met dit jeugdbeleid stellen we ons wendbaar op, omdat we het gesprek met de jeugd zelf aangaan en blijven opzoeken. In welke vormen we dit gaan doen is nog niet bekend. Hoe de jeugd dit zou willen, gaan we namelijk aan hen zelf vragen. Het kan best zijn dat verschillende jeugdigen dit op verschillende manieren handig vinden.

Wij geven vertrouwen

Met dit jeugdbeleid en vooral in de uitvoering ervan, geven we vertrouwen aan onze samenwerkingspartners. We vertrouwen erop dat zij bereid zijn mee te werken aan de ambities verwoord in dit beleid; om samen met ons te streven naar een nog betere samenwerking en een nog betere dienstverlening, ondersteuning en zorg aan jeugd en gezin. Samen doorontwikkelen, innoveren en creëren in het veilig, gezond en kansrijk bestaan van de jeugd. Ook wordt vertrouwen gegeven aan gezinnen. Vertrouwen dat zij zelfredzaam zijn en dat wij waar en wanneer dat nodig is, ondersteunen in hun eigen kracht.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk geeft een terugblik op de vorige beleidsperiode jeugd en de ontwikkelingen. Hoofdstuk 3 gaat in op het programma Gezond en Veilig, hoofdstuk 4 gaat over het programma Kansrijk in Samen. In deze hoofdstukken wordt ingegaan op ambities, doelen en maatregelen. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in financiën en planning en in bijlage zijn de stukken gevoegd waar naar verwezen is in de nota.

2. Terugblik en ontwikkelingen

Nota positief jeugdbeleid 2013-2016

In 2012 kwam de transitie jeugdzorg met de opdracht aan gemeenten om een verschuiving te bewerkstelligen van de vraag naar 'zware zorg' naar 'eerder lichtere hulp, ondersteuning en preventie te bieden vanuit de reguliere voorzieningen'. Het idee hierachter is dat eerder ingrijpen met lichtere, goedkopere zorg escalatie naar zware dure zorg zoveel mogelijk voorkomt. Goed, structureel en samenhangend preventief positief jeugdbeleid (reguliere voorzieningen) is daarmee een voorwaarde om de impact van de transitie jeugdzorg naar de gemeente het hoofd te kunnen bieden.

De nota beschrijft het preventief positief jeugdbeleid in Edam-Volendam voor de periode 2013-2016. De agenda werd gevormd door 27 aanbevelingen om de samenwerking tussen verschillende partners in het preventief jeugdbeleid te verbeteren, de samenhang van ieders inzet te versterken en een betere afstemming met de doelgroep te bewerkstelligen. Daarnaast werden de doorontwikkeling van het CJG en de aansluiting bij de sluitende zorgstructuur en passend onderwijs opgenomen. De aanbevelingen en resultaten zijn opgenomen in het evaluatieverslag in de bijlage. De belangrijkste resultaten worden hier genoemd:

1. De regierol van de gemeente is versterkt door het opzetten van het jeugdplatform, een overleg waar alle organisaties die met of voor jeugd werken in vertegenwoordigd zijn. Doel: elkaar informeren, in gezamenlijkheid aan verbeterpunten werken en de voortgang van het jeugdbeleid bewaken. Deelnemers zijn beslissingsbevoegd namens de eigen instelling waardoor snel besluiten genomen kunnen worden en actie ondernomen.
2. Er is ingezet op coördinatie van vraag en aanbod in opvoed ondersteunende activiteiten. Alles wordt georganiseerd vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Er wordt goed gebruik gemaakt van alle activiteiten van het CJG.
3. Om de impact van de transitie jeugdzorg aan te kunnen, is sterk ingezet op preventie. Het CJG speelt hierin de hoofdrol en is in hoog tempo doorontwikkeld. Het CJG is in 2015 naar een nieuwe locatie verhuisd en het zorgteam (voor complexe vraagstukken) is toen vanuit het stadskantoor meeverhuisd naar het nieuwe CJG.
4. Het schoolmaatschappelijk werk is in 2015 geïntensiveerd naar schoolmaatschappelijk werk+ en wordt uitgevoerd in primair en voortgezet onderwijs. Het schoolmaatschappelijk werk vormt een belangrijke schakel tussen onderwijs en zorg.

Kort gezegd is er in de afgelopen beleidsperiode op alle gebieden vooruitgang geboekt voor de jeugd en zijn er resultaten behaald. Er is een basisstructuur waarin de gemeente en de organisaties die met jeugd werken elkaar regelmatig spreken, er is een breed aanbod aan opvoedingsondersteuning en de brug tussen onderwijs en zorg is gevormd door het schoolmaatschappelijk werk.

Het betrekken van de jeugd bij beleidsvorming of –uitvoering is iets wat niet goed van de grond is gekomen en waar, uit financiële overwegingen in die periode, geen verdere aandacht aan is besteed.

Ontwikkelingen Jeugdzorg

De transitie jeugdzorg was geen onderdeel van de nota preventief jeugdbeleid. Eind 2014 is het beleidsplan Sociaal Domein vastgesteld waarin beschreven is hoe de gemeente omgaat met de decentralisatie van de drie wetten Jeugd, Participatie en Wmo. Voor de periode 2015-2017 is een verordening jeugdhulp opgesteld met een uitwerking in nadere regels en de inkoop van de zorg heeft

de gemeente Edam-Volendam in gezamenlijkheid met de 13 andere gemeenten in de regio's Amsterdam-Amstelland en Zaanstreek-Waterland gedaan.

De decentralisatie biedt de mogelijkheid om vanuit de gemeente de verschillende domeinen in samenhang te bezien (de zorg voor jeugd, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, welzijn, werk en inkomen en veiligheid). Ook moet worden ingezet op het versterken van de opvoeding, versterken van eigen kracht en de autonomie van jeugdigen en hun ouders (van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat').

Per 1-1-2018 is het nieuwe jeugdstelsel van start gegaan waar nog meer nadruk komt op bovengenoemde zaken: samenhang in de aanpak op verschillende domeinen en het versterken van de eigen kracht. Nieuw is dat we ook kijken naar de effectiviteit van de inzet van de jeugdhulp en zullen sturen op resultaat. Meer hierover volgt in het programma *Gezond en Veilig*.

Een goed werkende lokale zorgstructuur met een breed scala aan basisvoorzieningen is onontbeerlijk in het nieuwe jeugdstelsel. Hiertoe heeft in 2017 een aanbesteding plaatsgevonden voor diensten vanuit het zorgteam (multidisciplinaire aanpak) en het CJG. Zo zijn met zorg- en dienstverleners contracten aangegaan voor complexere jeugd- en opvoedhulp, maar ook basis jeugd GGZ in het CJG en (opvoed)ondersteuning aan ouders met jeugdigen met een beperking. Er is nu sprake van een breed aanbod van basisvoorzieningen.

Jeugd in armoede

In december van 2017 heeft de kinderombudsman het rapport 'Alle kinderen kansrijk – het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede' uitgebracht¹. In het rapport komt onder andere naar voren dat jeugdigen in armoede stress ervaren en spanningen thuis, ze maken zich zorgen over onvoldoende geld voor hun verzorging, ze kunnen moeilijker meekomen op school en ervaren daar uitsluiting en het leven biedt weinig stabiliteit en zekerheid.

Ook wordt aangegeven dat jeugdigen in armoede op alle levensgebieden belemmerd worden in hun ontwikkeling en dat voorzieningen hier onvoldoende op aansluiten. Wat betreft het maatschappelijk leven is meer aandacht nodig voor school en buurt. Kinderen en jongeren in armoede zijn negatiever over hun leven dan kinderen en jongeren die niet in armoede leven.

In november 2017 heeft de gemeente Edam-Volendam het beleidsplan 'Schuldhelpverlening en armoede-aanpak' vastgesteld, waarin specifiek voor jeugdigen voorzieningen getroffen zijn waarmee zij mee kunnen (blijven) doen aan het maatschappelijk leven. Ook heeft het college voor de uitvoering van dit beleid het Samenwerkingsconvenant 'Kansen voor alle kinderen' ondertekend.

Integrale Kindcentra

Voor gemeenten is de ontwikkeling van kindcentra van belang². Vanuit het perspectief van het gemeentelijk sociaal domein scheidt het concept van kindcentra optimale voorwaarden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. In die zin kan integrale en inclusieve opvang en onderwijs voor alle kinderen van 0-12 jaar bijdragen aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen. En daardoor draagt het concept bij aan de ontwikkeling van kinderen tot volwaardig burgerschap van volwassenen en dus tot de ontwikkeling van volwassenen die voor zichzelf en hun omgeving kunnen zorgen en kunnen participeren in de samenleving.

¹ <https://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/2017.12.05RapportAllekinderenkansrijk.pdf>

² Visie Vereniging Nederlandse Gemeenten op Integrale Kindcentra: https://vng.nl/files/vng/201612_integraal-en-inclusief-kindcentrum.pdf

In de integrale kindcentra leggen we verbinding tussen onderwijs, opvang en jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg, sport en cultuur en onderwijshuisvesting. Daarbij is een sluitende verbinding tussen jeugdhulp en passend onderwijs van belang. Alles wordt om het kind heen georganiseerd. Het kind staat letterlijk centraal.

De gemeente Edam-Volendam staat positief tegenover deze ontwikkeling. Het sluit naadloos aan op de ambities en doelstellingen in deze nota jeugdbeleid. De primaire verantwoordelijkheid voor de realisatie van het streefbeeld voor het integraal kindcentrum ligt bij de schoolbesturen en kinderopvang zelf. De gemeente ziet voor zichzelf vooral een regisserende, stimulerende en verbindende rol. Ook in het Integraal Huisvestingsplan (onderwijshuisvesting) wordt een visie op integrale kindcentra opgenomen.

Aandachtspunten

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het belangrijkste aandachtspunt in de nieuwe beleidsperiode is de doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Speerpunten hierbij zijn een goed aanbod en een goede samenwerking onderling binnen het Centrum voor jeugd en gezin, maar ook daarbuiten met bijvoorbeeld huisartsen, onderwijs en zorgteam. Aandacht dient uit te gaan naar het vergroten van de toegankelijkheid van het aanbod, de bereikbaarheid van de diensten en de herkenbaarheid van het CJG.

Monitoring

Belangrijk in het nieuwe jeugdstelsel is het monitoren van de klanttevredenheid, het effect van de inzet van de hulp en de brug blijven bouwen met de lokale zorg (vanuit CJG, zorgteam en het veld) niet alleen voor het voorkomen van de inzet van zwaardere zorg, maar ook om na inzet van jeugdhulp waar nodig nazorg te kunnen bieden (afschalen) of vinger aan de pols te houden.

Gezamenlijke doelen

Een derde aandachtspunt is om in gesprek te blijven met de organisaties die voor en met jeugdigen werken. De afgelopen beleidsperiode hebben wij – gemeente en organisaties – ervaren dat het zinnig is om van elkaar te weten wat de ander doet en om samen te werken. In de nieuwe beleidsperiode zal nog nadrukkelijker aandacht uitgaan naar het gezamenlijk formuleren van doelen en afspraken maken waar resultaten mee behaald worden. Samen leren en innoveren is hier onderdeel van.

Met jeugd in gesprek

Een vierde aandachtspunt is het in gesprek zijn en blijven met jeugdigen over wat hen aangaat. In de nieuwe beleidsperiode gaan we dit doen door hen eerst te vragen hoe we dit het beste kunnen aanpakken.

Meedoen en perspectief

Het organiseren van een kansrijke leefomgeving is van belang voor alle jeugdigen en nog meer voor jeugdigen in armoede. In het armoedebeleid gaat er specifieke aandacht uit naar jeugdigen en dat zij mee kunnen doen aan het maatschappelijk leven. In samenwerking met het onderwijs en de organisaties in het vrijetijd domein, kan de gemeente ambities bepalen in de vorming van de kansrijke leefomgeving.

In de uitvoering van de jeugdwet is hier ook aandacht voor. Sinds 1 januari 2018 maken we met het gezin een perspectiefplan om te bekijken wat er allemaal nodig is voor jeugdige en gezin wanneer een aanvraag voor jeugdhulp wordt gedaan. Als er op andere fronten obstakels zijn in het gezin, zoals

bijvoorbeeld schulden of werkloosheid, dan kan het zijn dat de inzet van jeugdhulp nog geen effect kan hebben. Er moet dan eerst – of gelijktijdig – op de verbetering in de andere leefgebieden ingezet worden.

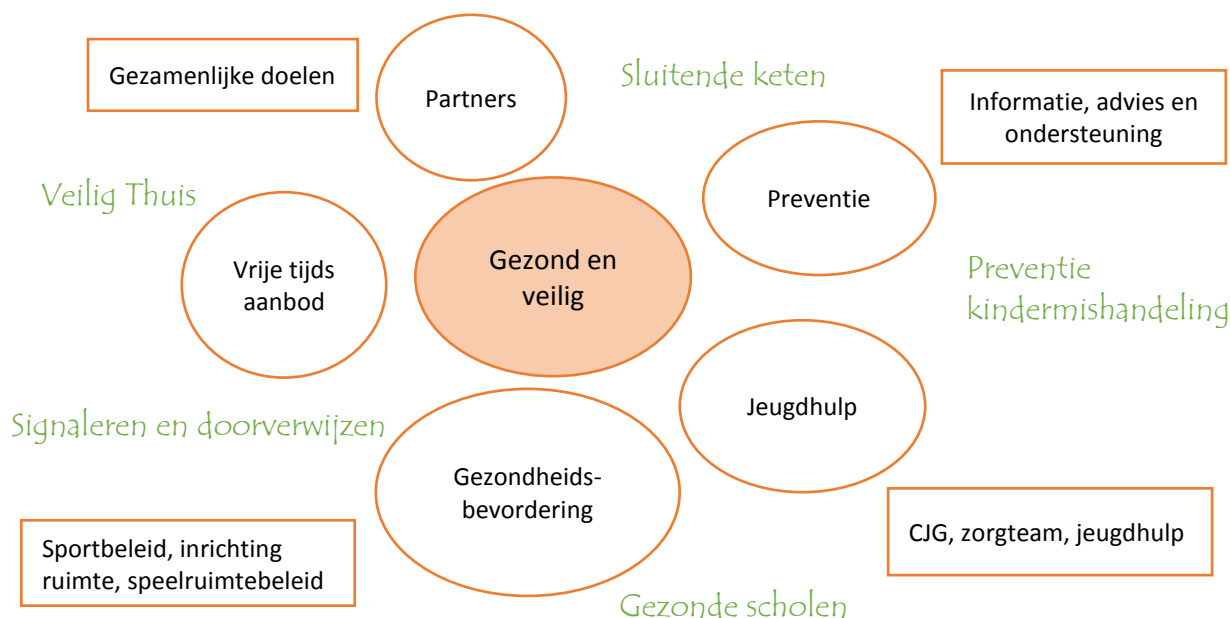
Meedoen geldt ook voor jeugdigen met een beperking. Zowel de jeugdraad van de Koepel Sociaal Domein³ als de leden van het Jeugdplatform hebben aangegeven dat zij zien dat deze groep buiten de boot valt. In deze komende beleidsperiode zal er nadrukkelijke aandacht zijn voor het meedoen door jeugdigen met een beperking.

³ Adviesraad Sociaal Domein van de gemeente Edam-Volendam.

3. Gezond en veilig

Inleiding

De visie op jeugd (blz. 3) geeft richting aan de inhoud van dit programma met alle ambities, doelen en activiteiten. In beeld ziet het programma er als volgt uit:

Alle kinderen hebben recht op het gezond en veilig kunnen opgroeien. Hiervoor hebben ouders informatie en voorzieningen nodig waarmee ze hun kinderen gezond en veilig kunnen opvoeden. Het ene gezin vindt alle informatie met gemak en kan dit toepassen, voor een ander gezin is het wat moeilijker om de weg naar informatie te vinden of is er op andere gebieden meer ondersteuning nodig om goede keuzes te kunnen maken in de opvoeding. Als er sprake is van onveiligheid, dan is het de taak van ons allemaal om de veiligheid van het kind te borgen.

Gezond opvoeden en opgroeien

Elk kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en op gezondheidszorgvoorzieningen. De overheid waarborgt dat geen enkel kind de toegang tot deze voorzieningen wordt onthouden (kinderrechtenverdrag artikel 24). Hierbij moet extra aandacht zijn voor onder andere eerstelijns- en preventieve gezondheidszorg, voldoende voedsel en schoon drinkwater, zorg voor moeders voor en na de bevalling en voor voorlichting over gezondheid, voeding, borstvoeding en hygiëne. Omdat ouders of verzorgers verantwoordelijk zijn voor kinderen, nemen zij beslissingen over wat goed is voor hun gezondheid. Daarbij moet het belang van het kind centraal staan. De overheid heeft tot taak om aan ouders en verzorgers van kinderen – en uiteraard ook aan kinderen en jongeren zelf – goede voorlichting te bieden over een gezonde leefstijl, gezonde keuzes, een veilige opgroei-omgeving en het voorkómen van ziekte, letsel en ongevallen.

Veilig opgroeien en opvoeden

Ieder kind heeft ook recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik, zowel in het gezin als daarbuiten (kinderrechtenverdrag artikel 19). De overheid moet maatregelen nemen om dit te voorkomen en

moet zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn. Kinderen die mishandeld worden, vinden het vaak moeilijk om het iemand anders te vertellen. Veel kinderen schamen zich of zijn bang dat ze bij hun ouders worden weggehaald. Het is belangrijk dat ze niet alleen staan en dat ze geholpen worden. Iedereen die een vermoeden heeft van kindermishandeling heeft daarom de plicht om hier iets mee te doen. Bijvoorbeeld door er met de ouders of het kind over te praten. Of – als dat niet kan of niet veilig is – door advies te vragen aan Veilig Thuis, een instantie die 24 uur per dag bereikbaar is voor gratis advies.

Ambitie

Kijkend naar de rechten van het kind volgens het Kinderrechtenverdrag, de Jeugdwet en de Wet publieke gezondheid, is de ambitie van de gemeente Edam-Volendam in het gezond en veilig opgroeien van het kind:

Alle jeugdigen hebben de best mogelijke gezondheid en worden beschermd tegen alle vormen van mishandeling, verwaarlozing en misbruik.

Aan deze ambitie wordt invulling gegeven door inzet op de volgende speerpunten:

- Voorlichting aan ouders en jeugdigen
- Gezond aanbod
- Maatregelen preventie kindermishandeling
- Jeugdhulp en jeugdbescherming

Doelstellingen

Aan de vier bovengenoemde speerpunten worden doelen gesteld om aan de ambitie *Gezond en Veilig* te kunnen voldoen. In het uitvoeringsprogramma (in bijlage) worden activiteiten beschreven waarmee de doelen bereikt kunnen worden en binnen welke periode dit plaatsvindt.

Voorlichting aan ouders en jeugdigen

Het CJG is de plek van waar uit de voorlichting georganiseerd wordt. Het CJG biedt vrij toegankelijke voorzieningen, informatie en advies. Naast de jeugdgezondheidszorg (waaronder het consultatiebureau voor 0-4 jaar) biedt het CJG ook:

- Opvoedadvies en –ondersteuning
- Advies en (opvoed)ondersteuning Jeugdigen met een Beperking
- Basis Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg
- Voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen voor jeugd en gezin

Het CJG werkt samen met andere zorgverleners en bouwt relaties met organisaties en verenigingen in het vrijetijd domein. Het schoolmaatschappelijk werk is ook onderdeel van het CJG, wat aanwezig is en werkt op de scholen. Schoolmaatschappelijk werk is vroegtijdige, lichte en laagdrempelige hulp aan alle jeugdigen (en hun gezin) die dit nodig hebben. Het vormt de schakel tussen onderwijs en zorg.

Doel	Het CJG is de plek van waar uit de voorlichting voor jeugdigen en gezin georganiseerd wordt en zorgt voor de deskundigheidsbevordering van professionals op het gebied van gezonde leefstijl, gezonde keuzes, veilige opgroeiomgeving en het voorkomen van ziekte, letsel en ongevallen.
-------------	--

Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doorontwikkeling CJG (regie op activiteiten gezond en veilig, communicatie over dienstverlening, bereikbaar en laagdrempelig) 2. Voorlichtingsaanbod jeugd en gezin 3. Deskundigheidsbevordering professionals en aan vrijwilligers in het vrijetijdsdomein
-------------	--

Gezond aanbod

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen de best mogelijke gezondheid kunnen hebben, is het zaak dat er voorzieningen en activiteiten zijn waar zij hun gezondheid kunnen bevorderen. Naast goede hulp en ondersteuning vanuit zorgaanbieders is het nastreven van een best mogelijke gezondheid makkelijker wanneer dit in het dagelijks leven overal als normaal wordt ervaren en als belangrijke waarde wordt geuit. Hiertoe maken we afspraken met onderwijs, kinderopvang en organisaties in het vrijetijdsdomein. Voor ouders en jeugdigen moet ook alle benodigde informatie beschikbaar zijn om gezonde keuzes te kunnen maken.

De inrichting van de openbare ruimte kan een actieve leefstijl bevorderen. Het sportaanbod en een laagdrempelige toegang daartoe, dragen ook bij aan een gezonde leefstijl. Veel activiteiten ter bevordering van de gezondheid en een actieve leefstijl, zijn opgenomen in de beleidsnota's speelruimte, sport en leefstijl.

Om het alcohol- en drugsgebruik en andere verslavingsproblematiek waaronder (online) gokken onder minderjarigen terug te dringen, is het programma 'LEF' gestart (in 2018 nulmeting situatie). Vanuit leefstijl wordt dit programma – met een pakket aan maatregelen – gecoördineerd, maar het programma is een samenwerking tussen het beleid op het gebied van leefstijl, veiligheid, sport, kunst & cultuur, onderwijs en jeugd. Ouderbetrokkenheid en weerbaarheid tegen groepsdruk zijn ook belangrijke onderdelen van het programma LEF.

Doel	Alle jeugdigen hebben optimale kansen om hun gezondheid te bevorderen omdat dit in hun dagelijks leven voor de hand ligt om te doen.
Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inrichting ruimte (speelruimtebeleid en sportbeleid) 2. Gezondheid bevorderende activiteiten (sportbeleid, leefstijlbeleid, en onderdelen in LEF) 3. Gezonde agenda met het onderwijs, kinderopvang en organisaties in het vrijetijdsdomein (deels ook LEF)

Maatregelen preventie kindermishandeling

Bij signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld treedt de keten in werking. Politie, Veilig Thuis en jeugdbescherming komen in het gezin en handelen om de veiligheid te kunnen borgen. Het voorkomen van kindermishandeling wordt hier niet mee bereikt: hiervoor zijn preventieve maatregelen nodig.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft hier onderzoek⁴ naar gedaan en is gekomen tot tien oplossingen die effect hebben in het tegengaan van kindermishandeling. Het gaat om het structureel inbedden van maatregelen in ons lokale veld, bijvoorbeeld het geven van voorlichting over geweldloos opvoeden en screening tijdens de zwangerschap, maar ook hulp voor jeugd in de vrouwenopvang en psycho-educatie na huiselijk geweld.

Doel	Er wordt alles aan gedaan om kindermishandeling te voorkomen. Het streven is dat het niet meer gebeurt.
------	---

⁴ <http://gemeenteanpakkindermishandeling.nl/>

Maatregelen	<p>De 10 preventieve maatregelen worden ingebed in beleid en in het structurele aanbod van zorg, onderwijs en organisaties in het vrijetijd domein. Dit zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Screening tijdens de zwangerschap 2. Voorlichting geweldloos opvoeden 3. Voorlichting shaken baby syndroom 4. Opvoedproblemen signaleren 5. Opvoedondersteuning bieden 6. Voorlichting op school 7. Training voor professionals 8. Psycho-educatie na huiselijk geweld 9. Hulp voor kinderen in vrouwenopvang 10. publieksvoorlichting
--------------------	--

Jeugdhulp en jeugdbescherming

De zorgverzekeringswet regelt dat kinderen gratis meeverzekerd zijn voor zorg in de polis van hun ouders. Voor de meeste zorg is een verwijzing van een (huis)arts nodig. Een aantal vormen van zorg valt niet onder de zorgverzekeringswet maar onder de jeugdwet. Voor deze zorg en hulp is een indicatie of een verwijzing nodig van een arts of jeugdhulpprofessional.

De gemeente zorgt ervoor dat alle soorten jeugdhulp en jeugdbescherming in het kader van de jeugdwet voorhanden is en de toegang tot die hulp goed georganiseerd is. De gemeente ziet toe op een goed werkende zorg- en veiligheidsketen, waarin professionals weten waar zij met hun signalen terecht kunnen en weten hoe te handelen. In het kader van jeugdbescherming wordt waar nodig ook onder dwang hulp ingezet in het gezin.

De komende jaren wordt ingezet op de effectiviteit van hulp. Samen met gezin en zorgaanbieder wordt van tevoren afgesproken welk resultaat behaald gaat worden en achteraf evalueren we of dit gebeurd is. Sinds 1 januari 2018 maken we met het gezin een *perspectiefplan* om te bekijken wat er allemaal nodig is voor jeugdige en gezin wanneer een aanvraag voor jeugdhulp wordt gedaan. Als er op andere fronten obstakels zijn in het gezin, zoals bijvoorbeeld schulden of werkloosheid, dan kan het zijn dat de inzet van jeugdhulp niet het gewenste effect heeft. Er moet dan eerst of gelijktijdig aan oplossingen gewerkt worden in de andere leefgebieden. Alles wat er gebeurt in het gezin is van invloed op de resultaten die behaald kunnen worden met jeugdhulp en daarmee ook op de spraak die samen met gezin en zorgaanbieder gemaakt worden over het te behalen resultaat.

In de verordening jeugdhulp⁵ is geregeld hoe de jeugdwet uitgevoerd wordt door de gemeente Edam-Volendam. Belangrijk doel is dat het gezin eigen regie heeft over de hulp en dat meer uitgegaan wordt van de eigen kracht van het gezin. In de gemeente Edam-Volendam zijn professionals aan het werk die samen met het gezin nagaan wat er nodig is. Uitgangspunt is wat het gezin zelf al doet en nog kan doen met hulp of ondersteuning. Ook wordt bekeken of en welke steun en hulp er mogelijk is vanuit het sociaal netwerk van het gezin. De ondersteuningsvraag kan betekenen dat er inzet van specialistische jeugdhulp nodig is, maar dat hoeft niet altijd het geval te zijn. Het kan ook zijn dat tijdelijke opvoedondersteuning of andere hulp tot een oplossing leidt.

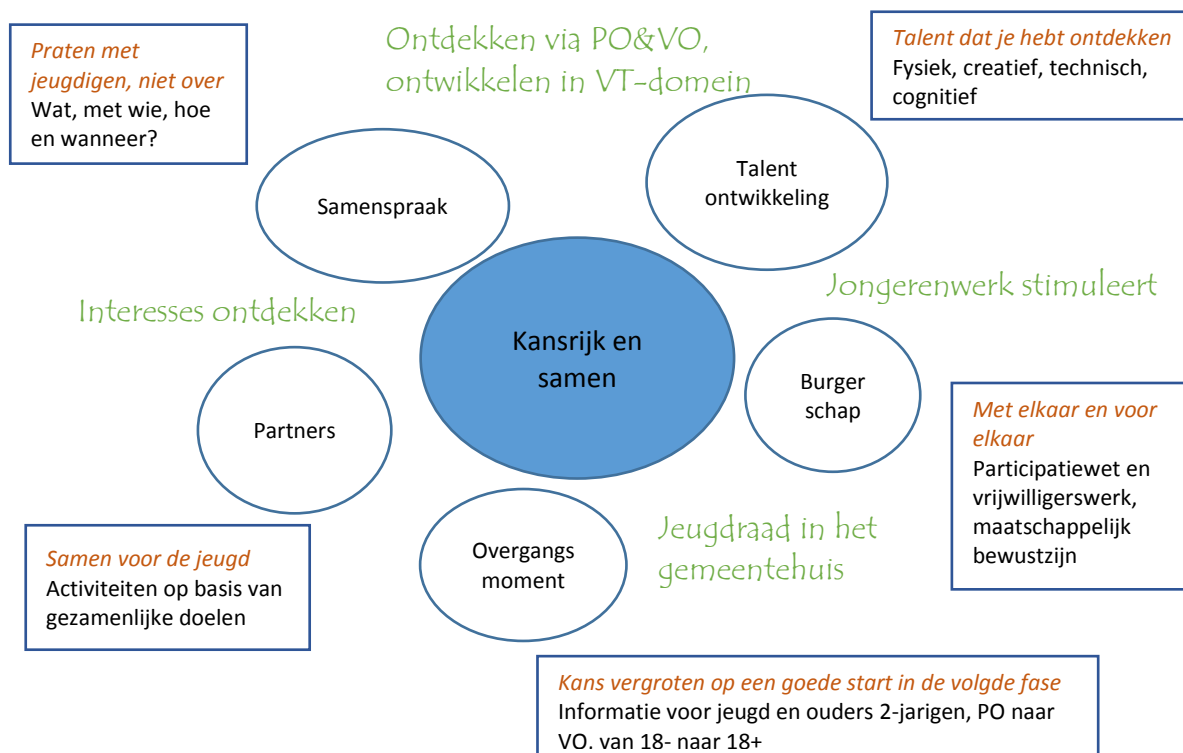
Doel	Jeugdigen die dat nodig hebben, ontvangen de juist passende hulp en ondersteuning. Dit kan specialistische jeugdhulp zijn, maar ook lokaal vrij toegankelijke hulp.
Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering jeugdwet 2. Regionale samenwerking

⁵ Verordening jeugdhulp, zie http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Edam-Volendam/475219/475219_1.html

4. Kansrijk en Samen

Inleiding

De visie op jeugd (blz. 3) geeft richting aan de inhoud van dit programma met alle ambities, doelen en activiteiten. In beeld ziet het programma er als volgt uit:

Leefomgeving is een belangrijke voorspeller voor ontwikkeling. Hoe hoger de kwaliteit van de leefomgeving, hoe beter een kind zich kan ontwikkelen⁶. Elk kind heeft talenten en ieder kind doet mee. Kinderen leren om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en hun omgeving. Investeren in een positieve opvoeding, succesvolle schoolloopbaan en brede ontwikkeling van kinderen en jongeren is het fundament voor welzijn, economische zelfstandigheid en democratisch burgerschap⁷.

Kansrijk opgroeien en opvoeden

Kinderen hebben recht op vrije tijd, recht op spelen en recht op meedoen aan culturele of artistieke activiteiten (Kinderrechtenverdrag artikel 31). Spelen, sporten en creatieve activiteiten zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Alle kinderen moeten daarom de tijd en de ruimte krijgen om te spelen. Ze hebben recht op ontspanning en ze hebben het recht op deelnemen aan sportieve, culturele en artistieke activiteiten. De overheid moet ervoor zorgen dat ieder kind hierin gelijke kansen heeft. De overheid moet ook recreatieve, artistieke en culturele voorzieningen voor kinderen bevorderen. Er moeten voldoende veilige speelplekken zijn in de wijk of buurt. Bovendien moet er een variëteit in het aanbod zijn. Dat betekent dat er zowel speelvoorzieningen voor jonge kinderen moeten zijn, als ontmoetingsplekken voor tieners. Ook kinderen met een handicap moeten

⁶ Alle kinderen kansrijk, Kinderombudsman 2017

⁷ Positief jeugdbeleid – investeren in opvoeding ontwikkeling en burgerschap, Y. van Westering 2010

mee kunnen doen. Voorzieningen dienen bovendien zowel voor kinderen uit welgestelde gezinnen als voor kinderen uit arme gezinnen toegankelijk te zijn.

Samen

Ieder kind heeft het recht zijn mening te geven over zaken die hem/haar aangaan. Die mening moet serieus genomen worden (Kinderrechtenverdrag artikel 12). Kinderen hebben het recht om hun mening te geven over beslissingen die hen aangaan. Daarom moet het mogelijk zijn voor kinderen en jongeren om inspraak en invloed te hebben. Dus om mee te praten, mee te denken en mee te doen. Thuis, op school en in de wijk. Maar ook in een juridische procedure als die er is.

Hierbij is leeftijd niet per se bepalend. Het uitgangspunt van het verdrag is dat elk kind in staat is zijn of haar mening te uiten. Binnen de context van artikel 12 vormt namelijk de capaciteit van het kind om zijn mening op een 'redelijke en onafhankelijke' manier kenbaar te maken het criterium voor de beoordeling welke waarde aan de mening kan worden toegekend. De impact die de zaak op het kind kan hebben moet hierbij ook worden meegewogen. Hoe groter de impact van de uitkomsten op het leven van het kind, hoe belangrijker het is dat passend gewicht wordt gehecht aan de mening van het kind. Daarom moet per geval (en per kind) de waarde die kan worden gehecht aan de mening van het kind worden beoordeeld.

Vrijheid van meningsuiting

Elk kind mag zijn mening vrij uiten en moet toegang hebben tot informatie die hem kan helpen zijn mening te vormen (Kinderrechtenverdrag artikel 13). Kinderen hebben recht op vrijheid van meningsuiting. Dit houdt in dat ze ook de vrijheid hebben om informatie en ideeën te verzamelen en te verspreiden. Daarbij moeten ze wel altijd rekening houden met de rechten van anderen. Daar waar het uiten van een mening of het verspreiden van specifieke informatie anderen schade kan toebrengen, kan dit recht ingeperkt worden. Dit kan alleen als er sprake is van wettelijke overtredingen en misstanden.

De vrijheid van meningsuiting is een groot goed en zeer belangrijk in een democratie. Het simpele feit dat een mening afwijkt van 'de norm' is geen reden om de uiting daarvan te verbieden. De vrijheid van meningsuiting betekent ook dat je vrij mag uitkomen voor je geloofsovertuiging, je politieke voorkeur, je seksuele geaardheid of je culturele achtergrond. En het strekt zich uit naar de verschillende uitingsvormen, zoals in gesproken of geschreven taal, in beeldende kunst of via andere media.

Ambities

Kijkend naar de rechten van het kind volgens het Kinderrechtenverdrag, het belang van positief jeugdbeleid en de conclusies van de Kinderombudsman, zijn de ambities van de gemeente Edam-Volendam in het kansrijk opgroeien van het kind:

- 1. Alle jeugdigen hebben de kans om te spelen, sporten en mee te doen aan creatieve activiteiten. Zij hebben de mogelijkheid te ontdekken waar hun talent ligt en de kans deze te ontwikkelen.*
- 2. Alle jeugdigen hebben de mogelijkheid hun mening te geven over zaken die hen aangaan en hebben toegang tot informatie en instrumenten om een mening te kunnen vormen.*

Aan deze ambities wordt invulling gegeven door inzet op de volgende speerpunten:

- Het bieden van activiteiten die tot doel hebben het wereldbeeld van kinderen te vergroten, talent te ontdekken en te ontwikkelen.
- Zorgdragen voor een kansrijke start

- Jeugd in gesprek met de gemeente
- Het bieden van activiteiten ter bevordering van het maatschappelijk bewustzijn, kritische houding in het leven en burgerschap

Doelstellingen

Aan de vier bovengenoemde speerpunten worden doelen gesteld om aan de ambities *Kansrijk en Samen* te kunnen voldoen. In het uitvoeringsprogramma (in bijlage) worden activiteiten beschreven waarmee de doelen bereikt kunnen worden en binnen welke periode dit plaatsvindt.

Bieden van wereldbeeld vergrotende activiteiten, talent ontdekken en ontwikkelen

Wat is een kansrijke omgeving? Dit is een omgeving waarin jeugdigen de kans hebben nieuwe ervaringen op te doen, de mogelijkheid hebben om hun talent te ontdekken en de ruimte om hun talent te ontwikkelen. Er is een divers aanbod van activiteiten waarmee het wereldbeeld van jeugdigen vergroot kan worden; het is vaak nog onbekend waar het talent ligt. Er zijn vast jonge voetballers wiens talent en passie misschien meer ligt op het vlak van beeldende kunst, programmeren of musiceren, maar die nog niet in aanraking zijn gekomen met dergelijke activiteiten.

De kansrijke omgeving bestaat zowel binnen het onderwijs als in het vrijetijd domein. In de beleidsnota's leefstijl, sport, kunst en cultuur en schuldhulpverlening & armoede aanpak, wordt het belang van het bieden van activiteiten bevestigd. Ieder vanuit een eigen oogpunt (gelijke kansen voor iedereen, gezondheidsbevordering, vergroten van het wereldbeeld).

Hiervoor is het organiseren van een structuur in het aanbod en samenwerking met onderwijs en organisaties in het vrijetijd domein noodzakelijk. Ook het toegankelijk maken van het aanbod voor alle jeugdigen is essentieel. Hieronder genoemde maatregelen vinden plaats in afstemming met de programma LEF en Samen Beter.

Doel	Jeugdigen hebben de kans hun wereldbeeld te vergroten, te ontdekken waar hun talenten liggen en de ruimte om het talent te ontwikkelen.
Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met onderwijs afspraken maken om binnen schooltijd en na schooltijd activiteiten te bieden waarmee het wereldbeeld van kinderen wordt vergroot en zij hun talenten kunnen ontdekken. Gebieden: fysiek, technisch, cognitief, creatief/cultureel. 2. Organiseren en toegankelijk maken van het aanbod van breed scala aan activiteiten fysiek, technisch, cognitief, creatief/cultureel in het vrijetijd domein in afstemming (complementair of in aanvulling) op het aanbod binnen het onderwijs om talent te ontwikkelen. 3. Specifieke aandacht gaat uit naar het meedoen van jeugdigen met een beperking.

Zorgdragen voor een kansrijke start

Het starten aan een nieuwe fase in het leven gaat voorspoediger als in de voorafgaande periode ingezet is op een kansrijke start van de nieuwe fase. Een voorbeeld is de Voor- en Vroegschoolse Educatie in de kinder- en peuteropvang. In deze fase wordt aandacht besteed aan de taalontwikkeling van jonge kinderen zodat zij een kansrijke start hebben in het basisonderwijs. De jaarlijkse informatiebijeenkomst voor jeugdigen en ouders voorafgaand aan de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs is daar ook een voorbeeld van. In de bijeenkomst gaat het niet alleen om kennismaken met onderwijs gerelateerde zaken, maar ook over welke uitdagingen je als ouder van pubers kan tegenkomen.

De gemeenten en het samenwerkingsverband van onderwijsbesturen in de regio Waterland hebben een gezamenlijk Ondersteuningsplan Passend Onderwijs. In de werkagenda die hieruit voortvloeit is onder andere het schoolmaatschappelijk werk en 'Zorg voor jeugd' opgenomen. Ook op casusniveau vindt overleg plaats met het Samenwerkingsverband in het BOOT (Breed Onafhankelijk Ondersteuningsteam). Voor de jaren 2018-2022 wordt momenteel een nieuw Ondersteuningsplan opgesteld. De activiteiten in het ondersteuningsplan dragen bij aan de doelstellingen van het jeugdbeleid en sluiten aan op de zorg in het kader van de jeugdwet. Idealiter is het ondersteuningsplan daarom onderdeel van de nota jeugdbeleid, maar het stuk is nog in ontwikkeling en kan daarom niet hierin meegenomen worden. Inhoudelijke afstemming vindt plaats.

Zoals ook in hoofdstuk 2 aangegeven (p. 8), heeft de gemeente Edam-Volendam in november 2017 het beleidsplan 'Schuldhulpverlening en armoede-aanpak' vastgesteld, waarin specifiek voor jeugdigen voorzieningen getroffen zijn dat zij mee kunnen doen aan het maatschappelijk leven. Voor uitvoering van dit beleid heeft het college het Samenwerkingsconvenant 'Kansen voor alle kinderen' ondertekend. Hierin hebben partijen afgesproken samen te werken om er voor te zorgen dat kinderen waarvan de ouders in moeilijk financiële omstandigheden verkeren toch lid kunnen worden of blijven van een sportvereniging of culturele instelling. In het beleidsplan wordt ook het belang aangegeven van de kansrijke start voor 18 jarigen, voor wie op dat moment verantwoordelijkheden gelden en andere wetgeving van toepassing is dan voorheen.

Doel	Jeugdigen starten kansrijk aan een nieuwe fase in hun leven, met behulp van informatie en het opdoen van vaardigheden.
Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organisatie van terugkerende informatieve bijeenkomsten voor jeugdigen en ouders 2. Onderzoek naar vorm/instrument informeren aanstaande ouders in voorbereiding op het ouderschap 3. Onderzoek naar vorm/instrument informeren 17 jarigen bij overgang naar 18 jaar 4. Bieden van voor- en vroegschoolse educatie 5. Bieden van schoolzwemmen 6. Ouderbetrokkenheid 7. Bereiken van moeilijk bereikbare gezinnen 8. Regionale samenwerking

Jeugd in gesprek met de gemeente

Voor de persoonlijke ontwikkeling en vorming is het belangrijk om vaardigheden op te doen om een standpunt te kunnen bepalen en de dialoog aan te gaan. Het gesprek van jeugdigen (en ouders) met de gemeente over beleid, voorzieningen en dienstverlening komt de kwaliteit ten goede. Om het gesprek te kunnen voeren worden alle voor jeugdigen relevante communicatievormen ingezet. We vragen aan hen welke vormen dit zijn.

Doel	Jeugdigen kunnen hun standpunt bepalen en de dialoog aangaan over wat hen aangaat. Het gesprek met jeugdigen draagt bij aan de kwaliteit van het jeugdbeleid, voorzieningen en dienstverlening.
Maatregelen	<ul style="list-style-type: none"> - Plan van aanpak opstellen 'communiceren met jeugd' - Uitvoeren plan van aanpak

Activiteiten ter bevordering van het maatschappelijk bewustzijn, kritische houding in het leven en burgerschap

Sociale vorming is belangrijk voor de ontwikkeling van jeugdigen. Naast kennis van tradities en moraal (brede cultuuroverdracht) zijn vaardigheden nodig om jeugdigen in staat te stellen de dialoog aan te gaan en een standpunt te bepalen ten opzichte van maatschappelijke ontwikkelingen en discussies.

Burgerschap is de manier waarop mensen deel hebben en deelnemen aan de maatschappij en die zo helpen vormgeven. Actief burgerschap is de bereidheid om een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving.

In samenwerking met het onderwijs en organisaties in het vrijetijd domein organiseren we activiteiten waar jeugdigen deze vaardigheden op kunnen doen en ontwikkelen. Deze vaardigheden zijn ook toepasbaar op vraagstukken als groepsdruk en persoonlijke weerbaarheid. Ook in het programma *Gezond en Veilig* is hier aandacht voor.

Doel	Jeugdigen hebben de kans om hun maatschappelijk bewustzijn te vergroten, te leren om met een kritische houding in het leven te staan en de zin van actief burgerschap .
Maatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met onderwijs afspraken maken om binnen en na schooltijd activiteiten te bieden. 2. Organiseren en toegankelijk maken van het aanbod van breed scala aan activiteiten waarmee jeugdigen leren maatschappelijk bewust te zijn, met een kritische houding in het leven te staan en burgerschap te omarmen. Zowel binnen het onderwijs als in het vrijetijd domein. 3. Onderzoek belonen jeugdigen bij inzet voor de maatschappij.

5. Tot slot

Financiën en planning

Dit jeugdbeleid is ambitieus. De doelen die gesteld zijn hebben een effect in allerlei leefgebieden: het tegengaan van het alcohol en drugsgebruik, het tegengaan van kindermishandeling, afspraken met het onderwijs over gezonde keuzes en talenten ontdekken, het voorlichten van ouders en jeugdigen over gezonde keuzes, veiligheid en in zorg en veiligheid een goed werkende keten. Dit alles niet alleen om het leven van de jeugdige op dit moment te verbeteren maar ook met het effect dat ze opgroeien tot volwassen burgers met wie het goed gaat, met een groot maatschappelijk bewustzijn en een kritische blik in het leven. Burgers die ook kunnen zijn wie ze zijn en anderen laten zijn wie ze zijn.

Van schoolzwemmen, tot inzet van hoogspecialistische jeugdhulp, lokale ondersteuning en een voorlichtingsaanbod voor jeugd en ouders via onderwijs of CJG; in de vorige beleidsperiode is het belang van jeugdbeleid en voorzieningen voor jeugdigen en gezinnen vastgesteld en zijn de hiertoe benodigde middelen structureel begroot. De nadruk lag door de komst van de Jeugdwet in de afgelopen tijd ook meer op structuren en voorzieningen in het kader van *Gezond en Veilig* en er was minder aandacht voor activiteiten zoals aangegeven in het programma *Kansrijk en Samen*. In dit programma en het activiteitenaanbod wordt samengewerkt met de beleidsvelden sport, leefstijl, kunst en cultuur, onderwijs, schuldhulpverlening en armoede aanpak. In elk van de nota's behorende bij die beleidsvelden zijn activiteiten genoemd om gezamenlijk de kansrijke leefomgeving voor jeugd en de meer kwetsbare burgers te kunnen vormen. In aanvulling daarop wordt de kansrijke leefomgeving "vervolmaakt" door de ambities en doelen in het jeugdbeleid.

Periode 2018-2019

Van alle in het uitvoeringsplan genoemde activiteiten is 90% van de kosten structureel opgenomen in de begroting. Voor een aantal nieuw voorgestelde activiteiten is het idee om de kosten hiervan te verspreiden over de hele beleidsperiode.

In de eerste periode (2018-2019) staat gepland:

- in een 'Pilot Naschoolse activiteiten' te ervaren en te leren. Samen met het onderwijs, kinderopvang en organisaties in het vrijetijd domein wordt de pilot vormgegeven. Streven is dat de pilot plaatsvindt in het schooljaar 2018-2019;
- te onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan om een dergelijk breed activiteitenaanbod *Kansrijk en Samen* laagdrempelig en toegankelijk te maken voor alle jeugdigen;
- te onderzoeken hoe te communiceren met jeugdigen en ouders. Jeugdigen lezen de gemeentepagina in de krant niet. Zij communiceren via Whatsapp en Instagram, maar ook in leerlingraden op school of een kindergemeenteraad;
- te onderzoeken of er verbeterpunten zijn voor de dienstverlening vanuit het CJG, het vergroten van de bereikbaarheid van het CJG en de laagdrempeligheid;
- een plan van aanpak te maken voor de effectieve maatregelen ter preventie van kindermishandeling;
- de opdracht voor uitvoering van het specialistisch jongerenwerk aan te besteden.

De geschatte benodigde middelen voor de pilot en onderzoek zijn:

- Pilot naschoolse activiteiten schooljaar 2018-2019 op twee scholen	€ 25.000
- Onderzoek in 2019 naar instrument om activiteiten in het programma <i>Kansrijk en Samen</i> laagdrempelig en toegankelijk te maken	€ 10.000
- Onderzoek in 2019 naar communiceren met jeugd en een communicatieplan op stellen	€ 15.000
- Onderzoek ten behoeve van doorontwikkeling CJG	€ 0

- Opstellen plan van aanpak preventie kindermishandeling	€	0
- Contract specialistisch jongerenwerk (2jarig , incidenteel)	€	175.000

Vanaf 2020-2022

In 2020 wordt het jeugdbeleid tussentijds geëvalueerd om te kijken waar we staan in het behalen van de doelstellingen. In de bijlage is een voorlopig Uitvoeringsplan te vinden waar een planning wordt gegeven van de uitvoering van het jeugdbeleid. In de evaluatie nemen we de uitkomsten van de pilot naschoolse activiteiten mee en wordt een voorstel gedaan voor de verdere vormgeving en het toegankelijk maken van een breed activiteitenaanbod *Kansrijk en Samen* en de uitvoering van het communicatieplan 'Jeugd in gesprek'.

Het onderzoek 'doorontwikkeling CJG' en het plan van aanpak preventie kindermishandeling worden door de ambtelijke organisatie gedaan. Om deze reden zijn er ook geen kosten voor opgenomen in bovenstaand overzicht. De uitvoering naar aanleiding van de plannen op beide onderwerpen, zal kosten met zich meebrengen. Indien er sprake van is dat deze plannen al voor 2020 ten uitvoer gebracht worden, zullen hiertoe separate voorstellen gedaan worden.

De tussenevaluatie geeft inzicht voor het vervolg om invulling aan de ambities van het jeugdbeleid te geven en welke middelen daarvoor nodig zijn. De voortgang van activiteiten uit de andere beleidsvelden en het programma LEF zijn ook van invloed op de verdere stappen in het jeugdbeleid.

Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma Jeugd

Bijlage 2 Evaluatie nota preventief jeugdbeleid 2013